Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

24 октябрь, сешанба, 1995 йил
Сотувда эркин нархда. № 206 (1208)

ПРЕЗИДЕНТ НЬЮ-ЙОРККА ЖЎНАБ КЕТДИ

22 октябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби жаноб Бутрос Бутрос Ғолийнинг таклифига биноан БМТ Бош Ассамблеясининг 50-сессиясида иштирок этиш учун АҚШнинг Нью-Йорк шаҳрига жўнаб кетди.

— Бирлашган Миллатлар Ташкилоти дунёда тинчликни мустаҳкамлаш, мамлакатларнинг иқтисодий ривожланишига кўмаклашиш, дунё халқларининг ирқи, тили, маданияти ва маслагидан қатъи назар ҳуқуқий тенглигини ҳимоя этиш каби бир қанча масалаларни ўз олдига мақсад қилиб қўйган, — деди мамлакатимиз раҳбари сафар олдидан журналистлар билан суҳбатда. — Жаҳон халқларининг мўътабар минбари бўлмиш бу нуфузли ташкилотнинг ярим асрлик тўйи ана шу мақсадлар йўлида амалга оширилган ишларнинг ўзига хос сарҳисобидир. Шу нуқтаи назардан қаралганда, мамлакатимиз билан БМТ ўртасидаги ҳамкорлик муттасил ривожланиб бораётганини таъкидлаш керак.

Тошкент аэропортида Президент Ислом Каримовни Ўзбекистон Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Республика Бош вазири А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Б. Ғуломов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

Кузатиш маросимида БМТнинг Ўзбекистондаги доимий вакили Холид Малик ҳамда АҚШнинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Стенли Туэмлер Эскудеро ҳозир бўлди.

(ЎзА).

ҚЎШИЛМАСЛИК ҲАРАКАТИ ҚАТНАШЧИЛАРИ БЎЛГАН МАМЛАКАТЛАР ДАВЛАТ ЁКИ ҲУКУМАТ БОШЛИҚЛАРИНИНГ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Шу йил 18-20 октябрь кунлари Картахена шаҳри (Колумбия)да Қўшилмаслик ҳаракати қатнашчилари бўлган мамлакатлар давлат ёки ҳукумат бошлиқларининг XI конференцияси бўлиб ўтди.

Конференцияда 113 мамлакат делегацияси, 30 мамлакатнинг президенти ёки бош вазири қатнашди. 20 дан зиёд мамлакат конференцияга ўз кузатувчиларини юборди.

Конференциянинг очилиш маросимида БМТ Бош котиби Бутрос Ғолий иштирок этди.

Конференция иши жараёнида якунловчи ҳужжат муҳокама этилди. Унда бутун дунё ва минтақавий хусусиятдаги турли масалалар юзасидан Қўшилмаслик ҳаракати қатнашчилари бўлган мамлакатларнинг умумий ёндашувини ишлаб чиқишга ҳаракат қилинган. Шунингдек Қўшилмаслик ҳаракатини янада ривожлантириш, унинг аҳамиятини ошириш масалалари кўриб чиқилди.

Конференция ишида Олий Мажлис Раисининг ўринбосари А. Қосимов бошчилигидаги Ўзбекистон Республикаси делегацияси иштирок этди.

ХУСУСИЙЛАШТИРИШ ВА САРМОЯ МУАММОЛАРИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Андижон вилоятининг Жалолқудуқ туманида 1996-1997 йилларда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш давлат дастурини тузиш масалалари, шунингдек хорижий сармояни жалб этиш муаммоларига бағишланган икки кунлик республика семинари бўлди.

Республика Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси ҳамда унинг Андижон вилоят бошқармаси ташкил этган мазкур семинарда Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши Раисининг, вилоят ҳокимларининг ўринбосарлари, «Бизнес-жамғарма», республика кўчмас мулк биржаси филиаллари раҳбарлари, республика илмий марказларининг мутахассислари ҳамда тадбиркорлар иштирок этди. Улар тўпланган тажрибаларни ўртоқлашдилар, жойларда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш муаммолари хусусида ўз фикрларини билдирдилар. Ишдаги ютуқлар ва нуқсонларни кўрсатиб, мулкчилик шаклини ўзгартириш, Ўзбекистон иқтисодиёти тараққиётига хориждан сармоя жалб этишни тезлаштириш йўлларини таклиф қилдилар.

Семинар иштирокчилари Андижон ип-газлама акционерлик жамиятида, Асакада қурилаётган «ЎзДЭУавто» заводида, шунингдек хусусий корхоналарда бўлдилар.

(ЎзА).

ҚЎҒИРЧОҚ ТЕАТРЛАРИ ФЕСТИВАЛИ ОЧИЛДИ

Тошкентда 22 октябрь куни Ўзбекистон қўғирчоқ театрларининг бешинчи анъанавий фестивали бошланди. Маданият ишлари вазирлиги билан Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмаси биргаликда уюштирган мазкур анжуман «Туркистон — умумий уйимиз» шиори остида ўтмоқда. Унда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар қўғирчоқ театрлари, шунингдек, Марказий Осиё мамлакатларидан, Россиянинг бир қанча шаҳарларидан ижодий жамоалар қатнашмоқда.

Анжуманнинг тантанали очилиш маросимида сўзга чиққан маданият ишлари вазири Э. Ҳайитбоев фестивал қатнашчилари ва меҳмонларини табриклаб, мустақил давлатимизда санъат соҳасига эътибор ортиб бораётгани, кейинги вақтда тўртта вилоятда янги қўғирчоқ театри очилгани ана шу ғамхўрликнинг бир кўриниши эканини қайд этди. Куни кеча Президентимизнинг «Ўзбекистонда театр ва мусиқа санъатини янада ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони эса мамлакатимизда бу санъатни янада юксалтиришга хизмат қилишини таъкидлади. Ўзбекистон Театр арбоблари уюшмаси раҳбари Б. Қориева театр санъати инсоннинг маънавий, маданий савиясини оширишга, гўзалликни кўра билиш, ундан баҳраманд бўлишга ўргатиши, бу борадаги дастлабки алифбо эса болалар қўғирчоқ театридан бошланиши ҳақида гапирди.

Қўғирчоқ театрлари фестивалига саккиз йил муқаддам Тошкентда асос солинган эди. У кейинги йилларда Бухоро, Самарқанд ва Андижон вилоятларида ўтказилди. Ана шу йиллар мобайнида Қўғирчоқ театри санъати анча ривожланди. Бухоро вилоят театрининг «Насриддин Бухорода» спектакли Польшада ўтган халқаро фестивалда қатнашгани, республика қўғирчоқ театри ижодий жамоасининг «Фотиманинг саргузашти» ва «Карвонсарой» спектакллари билан Покистон ҳамда Туркияда ўтказилган халқаро фестивалларда катта ютуқларга эришгани бунинг яққол мисолидир.

Бу галги фестивалнинг танлов дастурига ўн битта ижодий жамоанинг ўзбек ва рус тилларида тайёрлаган 15 спектакли киритилди. Анжуманнинг маданий дастурида эса тўққизта спектакл танловдан ташқари намойиш этилади.

(ЎзА).

БИРГАЛИКДА ҲАЛ ҚИЛИНДИ

Тўрақўрғон туманидаги «Оҳангар» акционерлик жамияти — собиқ тракторларни таъмирлаш заводи негизида «Бахт» Ўзбекистон-Болгария қўшма корхонаси барпо этилди. Бу ерда Болгарияда ишлаб чиқарилган ва эҳтиёт қисмлар йўқлиги сабабли ҳисобдан чиқариб ташланган юк ортиш машиналари таъмирланади. Бундан ташқари, янги қўшма корхонанинг бир кеча-кундузда олти тоннагача ун чиқарадиган тегирмони ҳам аҳолига хизмат қилади.

(ЎзА).

• Афро-Осиё кубоги учун

КАТТА ФУТБОЛ — ЎЗБЕКИСТОНДА

Пойтахтимиздаги Марказий «Пахтакор» стадионида 21 октябрь куни Африка-Осиё миллатлар кубоги учун икки қитъа чемпионлари — Ўзбекистон ва Нигерия миллий терма жамоалари ўртасида учрашув бўлиб ўтди.

Учрашувнинг очилиш маросимида республика Бош вазири, Ўзбекистон Футбол федерацияси президенти А. Муталов Осиё-Африка футбол конфедерацияси вакилларини, Нигериялик меҳмонларни Ўзбекистон тупроғида муборакбод этиб, барча йиғилганларни катта футбол байрами билан қутлади. Бундай халқаро учрашувлар футболни янада оммалаштиришга, халқларни бир-бирига яқинлаштиришга, хусусан, спорт соҳасида ҳамкорликни ривожлантиришга хизмат қилишини таъкидлади.

Нигерия Футбол федерацияси вице-президенти доктор Муса Догояро мамлакатимизда футболни ривожлантириш учун кўп иш қилинаётгани, бунинг натижаси ўлароқ, Ўзбекистон миллий терма жамоаси XII Осиё ўйинлари ғолиби бўлганини қайд этди. Бугунги учрашув мамлакатларимиз ўртасида сиёсий, иқтисодий, спорт соҳаларида ҳамкорлик эшикларини очиб беради, дея умид билдирди.

Мазкур учрашув комиссари, Баҳрейн Футбол Ассоциацияси бош котиби Абдулла Ҳамза икки қитъа чемпионларини табриклади.

Африка — Осиё миллатлар кубоги учун учрашувлар 1978 йилдан буён ўтказиб келинади. Икки ўйин натижасига кўра кубок соҳиби — Осиё ва Африка қитъаларининг энг кучли командаси аниқланади. Ана шундай нуфузли учрашувда иштирок этишнинг ўзиёқ ёш миллий терма жамоамиз учун улкан муваффақият, мустақиллигимизнинг яна бир шарофатидир.

(Давоми 4-бетда).

ТАЖРИБАНИНГ ИЛМИЙ ТАҲЛИЛИ, ИСТИҚБОЛНИ АНИҚ КЎРА БИЛИШ

Украина пойтахтида Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китобининг тақдимот маросими бўлди. Илгари хабар қилинганидек, мамлакатимиз Президентининг бу китоби Тошкентдаги «Ўзбекистон» ва Санкт-Петрбургдаги «Лениздат» нашриётлари томонидан уч тилда — ўзбек, инглиз ва рус тилларида кўп нусхада нашр этилган эди.

Киевдаги халқаро муносабатлар институтининг кенг, шинам залида ўтказилган учрашувга Украина раҳбарияти, ижтимоий-сиёсий ҳаракатлар, илмий тадқиқот институтлари ва олий ўқув юртларининг вакиллари, Украина тадбиркорлари, мамлакатдаги дипломатия корпуси ходимлари, журналистлар тўпланишди. Учрашувни Ўзбекистон Республикасининг Украинадаги муваққат ишлар вакили А. Аъзамхўжаев кириш сўзи билан очди.

Сўнгги тўрт йил якунлари, дейилди учрашувда, иттифоқ тарқалиб кетганидан сўнг Ўзбекистон танлаб олган иқтисодий тараққиёт йўлининг тўғрилигидан ишонарли тарзда далолат бериб турибди. Аввало Президент Ислом Каримовнинг ўзи бу йўлни танлашнинг ташаббускори бўлди ва уни изчиллик билан амалга оширмоқда. Айни шу туфайли Ўзбекистон собиқ иттифоқдаги кўп республикаларда ўтиш даврида юз берган салбий ҳодиса ва муаммоларнинг кўпчилигидан холи бўлди. Ҳозирги кунда Ўзбекистоннинг иқтисодий кўрсаткичлари МДҲ мамлакатлари орасида энг яхши кўрсаткичдир. Амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар модели жамиятда барқарорликни сақлаб қолишга, яқин йилларда иқтисодий жиҳатдан жадал юксалишнинг чинакам истиқболларини яратишга имкон берди.

— Президент Ислом Каримов бирор ишни бошлашдан олдин унинг ижобий натижалари тўғрисида эмас, балки кўпроқ салбий оқибатлари тўғрисида ўйлайди, шу туфайли Ўзбекистонда ислоҳот ғояси обрўсизланмади, — деди Ўзбекистон давлат матбуот қўмитаси раиси Р. Шоғуломов китобни тақдим этар экан. — Айни шу сабабли республикада бозор иқтисодиётига босқичма-босқич, тадрижий равишда ўтиш йўли танланди. Ижтимоий йўналиш ва ислоҳотни давлат йўли билан бошқариш бу йўлнинг асосий қоидаларига айланди, ислоҳотлар дастури Ўзбекистон шароитига мумкин қадар тўла мослаштирилди.

Ўзбекистон Президентининг янги китобида айни шу тажриба батафсил кўрсатилган, дейилди учрашувда. «Иқтисодий ислоҳотлар биринчи босқичининг якунлари ва сабоқлари» деб аталган биринчи қисмда иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, бозор муносабатларини вужудга келтириш стратегияси ва йўлларини белгилаш масалалари назарий ва амалий жиҳатдан асослаб берилган. Бозор иқтисодиёти ёрдамчи тармоқларининг барпо этилиши жараёнлари, нарх-навога эркин тус бериш, ташқи иқтисодий фаолиятга кенг йўл очиш, жаҳон иқтисодий ҳамжамиятига қўшилиш жараёнлари таҳлил этилган. Китобнинг «Иқтисодий ислоҳотлар иккинчи босқичининг вазифалари ва устувор йўналишлари» деб номланган иккинчи қисмида мамлакатни янада ривожлантиришнинг асосий йўналишлари ва истиқболлари аниқ белгилаб берилган.

Учрашув иштирокчилари Ўзбекистон Президентининг янги китоби тўғрисидаги ахборотни зўр қизиқиш билан кутиб олдилар. Улар бу ерда ташкил этилган республикада иқтисодий ислоҳотларнинг амалга оширилишига бағишланган кўргазма билан танишдилар, шу мавзудаги ҳужжатли фильмни томоша қилдилар.

Ислом Каримовнинг китоби тақдимотига бағишланган учрашувда Украина Президентининг маслаҳатчиси Д. Видрин, Украина Миллий фанлар академиясининг академиги Ю. Пахомов, Ўзбекистон Истиқболни белгилаш ва статистика давлат қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари В. Голишев сўзга чиқди.

Давлатимиз бошлиғи китоби тақдимотига бағишланган учрашувда Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х. Жўраев, Украина ташқи ишлар вазири Г. Удовенко иштирок этдилар.

***

Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» китоби тақдимотида иштирок этган Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х. Жўраев, Ўзбекистон Давлат матбуот қўмитаси раиси Р. Шоғуломов, Ўзбекистон Республикасининг Украинадаги муваққат ишлар вакили А. Аъзамхўжаевни Украина Президенти Леонид Кучма қабул қилди.

Қабул маросимида Украина Президентининг маслаҳатчиси Д. Видрин ҳозир бўлди.

(ЎзА).

• Республика Прокуратурасида

МУВОФИҚЛАШТИРУВ КЕНГАШИ ЙИҒИЛИШИ

Республика Прокуратурасида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, валюта операцияларини амалга оширишга вакил қилинган банклар, хўжалик юритувчи субъектлар, корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг мувофиқлаштирув кенгаши йиғилиши бўлди.

У ташқи иқтисодий фаолиятни тартибга солишга қаратилган республика қонунлари, Президент фармонлари ва ҳукумат қарорларини ижро этишда йўл қўйилаётган жиддий камчиликлар ва қонун бузилиши ҳолларини бартараф этиш масалаларига бағишланди. Йиғилишни республика Бош прокурорининг ўринбосари Ё. Жалолов бошқарди.

Йиғилишда республика Прокуратураси ҳайъати аъзоси, умумий назорат бошқармаси бошлиғи В. Қосимов ҳамда республика Марказий банки бошқаруви раиси ўринбосари М. Асқаров ахборотлари тингланди.

Мувофиқлаштирув кенгаши йиғилишида Ўзбекистонда очиқ иқтисодиётни вужудга келтириш, шу жумладан, ташқи алоқаларни кенгайтириш, республиканинг экспорт имкониятларини ривожлантиришни рағбатлантириш ва ташқи иқтисодий фаолиятни эркинлаштиришга катта эътибор берилаётгани таъкидланди. Шу мақсадда асосий қонун ҳужжатлари қабул қилиниб, Ўзбекистон Президентининг фармонлари ҳамда Вазирлар Маҳкамаси қарорлари эълон қилинди. Бироқ тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли муносабатларни йўлга қўйишга қаратилган мазкур қонун ва меъёрий ҳужжатлар ижросини таъминлашда жиддий нуқсон ва ҳатто қонунни бузиш ҳоллари ҳам учраб турибди. Республика Прокуратураси, Марказий банк, Давлат Солиқ қўмитаси, Бош божхона бошқармаси, «Ўздавстандарт», Молия, Ташқи иқтисодий алоқалар ва Ички ишлар вазирликлари ҳамкорликда ўтказган текширувларда бартер шартномалари асосида товар айирбошлаш, экспорт-импорт операцияларини амалга ошириш, валюта тушумлари ҳамда солиққа тортиш билан боғлиқ ишларда камчилик ва суиистеъмолликларга йўл қўйилаётгани аниқланди. Мувофиқлаштирув кенгаши йиғилишида бундай салбий ҳолатлар қаттиқ танқид қилинди.

(ЎзА).

• Биротаям танқид натижасиз қолмайди

«АВВАЛО ИСЛОҲОТЛАРНИНГ МОҲИЯТИНИ ТУШУНИШ КЕРАК»

(«Халқ сўзи» 1995 йил, 2 август)

УЮШМА РАИСИ ИШДАН ОЛИНДИ

«Мақолада вилоятнинг айрим туманлари, шу жумладан, Олот туманида ҳам иқтисодий ислоҳотлар оқсаётганлиги ҳақида сўз юритилган. Мақола туман агросаноат уюшмаси кенгаши йиғилишида тегишли ходимлар иштирокида муҳокама қилинди. Ундаги фактлар тўла тасдиқланди.

Кун тартибидаги масала юзасидан агросаноат уюшмаси раиси С. Оққиев маъруза қилди. «Гулистон», «Денов» жамоа хўжаликлари бошқарувлари раисларидан ҳисоб сўралди. Йиғилиш кун тартибидаги масала юзасидан агросаноат уюшмаси кенгашининг қарори қабул қилинди ва мақолада кўтарилган камчиликларни бартараф этиш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқилди.

Қарорга мувофиқ дон етиштириш масаласига масъулиятсизлик билан қараганлиги, дон топширишда қолоқликка йўл қўйганлиги учун «Зарафшон» жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Жўрақул Қурбонов эгаллаб турган вазифасидан озод қилинди. «Денов» ҳамда «Гулистон» жамоа хўжаликлари бошқаруви раислари лавозимларига яқинда қўйилганлиги инобатга олиниб, огоҳлантирилдилар.

Туманда суғориладиган ерлардан паст ҳосил олинганлиги, шартнома мажбуриятлари 44 фоизга удаланганлиги учун туман агросаноат уюшмаси раиси Р. Маттиев вазифасидан озод қилинди.

Олот тумани ҳокимлиги бундан кейин ҳам мақолада баён қилинган вазифаларни, уларнинг бажарилишини жадаллик билан амалга оширади, деб ишонч билдиради.

Р. ҲАМРОЕВ,
Олот тумани ҳокими.

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР!

«Халқ сўзи» газетасига 1996 йил учун обуна бошланди. Газетамиз келгуси йил ҳам одатдагидек ҳафтада беш марта нашр қилинади.

ОБУНА БАҲОСИ

РЕСПУБЛИКА ВИЛОЯТЛАРИДА ВА ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА

Якка тартибдаги обуначилар учун:

1 ойга 99.25 сўм, 3 ойга 297.75 сўм, 6 ойга 595.50 сўм, 12 ойга 1191.00 сўм.

Ташкилотлар учун:

1 ойга 129.55 сўм, 3 ойга 388.65 сўм, 6 ойга 777.30 сўм, 12 ойга 1554.60 сўм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА

Якка тартибдаги обуначилар учун:

1 ойга 72 сўм, 3 ойга 216 сўм, 6 ойга 432 сўм, 12 ойга 861 сўм.

Якка тартибдаги обуначилар обунани абонент қутиларига расмийлаштирган ҳолларда:

1 ойга 56 сўм, 3 ойга 161 сўм, 6 ойга 336 сўм, 12 ойга 672 сўм.

Ташкилотлар учун:

1 ойга 155 сўм, 3 ойга 423 сўм, 6 ойга 801 сўм, 12 ойга 1555 сўм.

Ташкилотлар обунани абонент қутиларига расмийлаштирган ҳолларда:

1 ойга 106 сўм, 3 ойга 318 сўм, 6 ойга 636 сўм, 12 ойга 1272 сўм.

Индекс 64608

«ХАЛҚ СЎЗИ»ГА ОБУНА БЎЛИШГА ШОШИЛИНГ!

• «Оқ олтин» — 95

ФАРҒОНА: 375 МИНГ ТОННА ПАХТА ТАЙЁР!

ЙИЛДАН йилнинг фарқи бор. Аммо ўтган йили ҳам фарғоналиклар давлатга 375 минг тонна пахта сотишганди. Бу йил ҳам ўша режа ўзгаргани йўқ. Лекин экин майдонлари салкам 3 минг гектарга камайди. Аммо фарғоналик деҳқонлар ана шу озайтирилган гектарлар ҳисобини бошқа жойдан чиқаришди. Тажриба тариқасида ҳар гектар майдонда 95-100 минг тупдан кўчат қолдирилди. Август ойининг бошларидаёқ, ҳар туп ғўзада 9-10 донадан бўлиқ, тош босадиган кўсаклар ҳосил қилинди. Юксак хирмон учун вилоятдаги 152 та пахтачилик хўжалигининг 2445 та бригадаси далаларида меҳнат соатлари эрта тонгдан шом қоронғусигача давом этди. Шукрким, шу меҳнатлар фарғоналиклар юзини ёруғ қилди.

Яна бир гап: пахта тайёрлаш йиллик режаси яқин орада бу йилгидек барвақт бажарилганини кўпни кўрган қариялар ҳам эслай олишмайди. Аксинча, мавсум декабрь охирларигача чўзилиб кетарди.

Хуллас, 1995 йил фарғо-

налик қишлоқ меҳнаткашлари учун ҳамма тармоқда ютуқларга бой бўлди. Пилла етиштиришда ҳам фарғоналиклар республикада ўз ўрни, мавқеини тутиб туришди. Ғалла ўрим-йиғими ҳам мамлакатда биринчи бўлиб уддаланди.

Ҳар йилги мавсум фарғоналик пахта усталари ичидан янги-янги исмларни кашф этади. Масалан, бу йил олтиариқликларнинг номи мавсум бошлангандан бери оғиздан тушмади. Ўтган йили улар вилоятда биринчи бўлиб режани уддалашганида: «Ҳа, олтиариқликларга бир омад кулиб боқдида» деганлар, бу йил ҳам уялиб қолишди. Ўтган йилги ютуқлардан мағрурланилмагани туфайли, ҳалол меҳнат танти ва тадбиркор деҳқонларни яна бир бор шарафлади.

Навоий номли жамоа хўжалигининг Муҳаммаджон Бобожонов бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил режани ўтган йилга нисбатан салкам бир ой аввал уддалашди. 60 гектар майдоннинг ҳар гектаридан олинган ҳосил қарийб 40 центнерга етди. Отақулов номли жамоа хўжалиги бригада бошлиғи Исмоилжон Ғаниевга бу йил «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган пахтакор» унвони берилган эди. У ҳукуматнинг бу мукофотини оқлади. Бригада аъзолари режани хўжаликда биринчи бўлиб уддалашди.

Олтиариқликларнинг яна бир хислати, натижаларни ҳаспўшлаб эмас, балки бутлаб, умумлаштириб, кўрсатишни хуш кўришади. Бу йил 10 минг гектар майдонга яхши ният билан барака уруғи қадалган эди. Режа уддалангани билан терим тугагани йўқ. Ҳар гектар майдондан ўртача 30,5 центнердан ҳосил олинди. Йил охиригача ялпи хирмон 35 минг тоннага етказилади.

Бешарқ туманидаги «Рапқон» жамоа хўжалигида ана шу пешона тери натижаси ўлароқ, йиллик режа вилоятда биринчи бўлиб 19 сентябрь куни бажарилди. Ҳар гектар ердан ҳозиргача 40 центнерга яқин ҳосил йиғиштириб олинди. Бугунга келиб, режадан ортиқча уйилган хирмон 700 тоннадан ошди. Хуллас, «Рапқон»ликларнинг ўзлари ҳисобига қоладиган пахта 2 минг тоннага етиб қолди. Ана, энди шу пахта ҳисобидан олинадиган 700 тонна тола жаҳон бозорида қанчага сотилишини ўзингиз ҳисоб-китоб қилиб олаверинг. «Рапқон»ликлар бу билан чегараланиб қолишгани йўқ. Ҳосилдорликни 45 центнерга, ялпи хирмонни 4 минг тоннага етказишга сўз беришган. Ҳозирги кунда терган ҳар кило пахтасига 2 сўмдан ошириб ҳақ олаётган Саодатхон Мамадиева, Шамсихон Саҳобидинова, Бодомхон Тўйчиева, Нилуфар Деҳқонова сингари илғорлар бошқаларга ўрнак бўлишаётир.

ТОШЛОҚ ҳам азалдан ер тилини биладиган деҳқонлар юрти бўлиб келган. Ана шу сифатлар айниқса, бу йил яққол кўзга ташланди. Пилланинг ялпи хирмони ҳамда ғалла ҳосилдорлиги жиҳатидан вилоятда тошлоқликларнинг олдига тушадигани бўлмади. Пахта йиғим-терими эса, ўтган йилгига нисбатан роса бир ой барвақт якунланди. Ҳар гектар ердан олинган ҳосил ўртача 32 центнер тош босди. Бу вилоятнинг ўртача кўрсаткичидан 3 центнерга ортиқ.

Тошлоқлик оддий деҳқон Комилжон Мамажоновнинг номи бугун кўпчиликка яхши таниш. Чунки у киши яқингинада «Меҳнат қаҳрамони» унвонига сазовар бўлди. Гап бунда эмас. Деҳқоннинг меҳнати қадр топаётганида, унинг хизматлари эъзозланаётганидадир.

Қаҳрамоннинг пахта етиштиришда, ҳосилни йиғиштириб олишда ўзига хос йўли, тажрибаси бор. Пахта шиғил пишгунга қадар биров пайкал ораламайди. Сентябрь ойининг ўрталарида эса шитоб билан теримга киришилади. Бу йил ҳам шундай бўлди. Механизаторлар Рустам Турдиев, Музаффар Акбаров, Раҳматжон Жўраев, бригада бошлиғи бутун экин майдонларини айланиб чиқиб, ҳосилнинг тўлиқ пишганлигига ишонч ҳосил қилгачгина, ўз агрегатларини эгатларга олиб киришди. Уларга қўшни бригадалардаги механизаторлар ҳам ёрдамга келди. Дастлабки куни йиллик режанинг 16 фоизи миқдорида пахта тайёрланган бўлса, кейинги кунларда бу кўрсаткич 25-30 фоизга етказилди. Йиллик марра эса 5 кунда уддалаб қўйилди. 115 гектар майдоннинг ҳар гектаридан чўл шароитида 34 центнердан ҳосил йиғиштириб олишнинг ўзи бўлмайди.

— Бригадада ғўзанинг серҳосил, эртапишар «Фарғона-3» нави агротехникаси яхши ўзлаштириб олинди. Мана икки йилдирки, шу навли чигит пушталарга қатор ораси 90 сантиметр кенгликда, экиляпти, — дейди К. Мамажонов. — Экиш олдидан ҳар гектар ерга йиллик норманинг учдан бир фоизи миқдорида ўғит солганмиз. Бу йил экиннинг ривожига, ғўзанинг талабига қараб иш тутилди. Шунинг учун ҳам ҳамма пайкаллардаги ғўзалар бир текис ривожланиб бир пайтда очилди.

Энди бригада аъзолари 500 тонналик хирмонни кўзлаб меҳнат қилишяпти. Ушбу режага эришилса ҳосилдорлик 45 центнердан ошади.

Фарғонада йиғим-терим давом этяпти. Қувадан Бешариққача, Данғарадан соҳибкорлар юрти Сўхгача, марғилонлик атласчилар фарғоналик нефтчилар, қўқонлик тадбиркору ишбилармонларнинг барча-барчаси ўзларини бугун пахта ишига даҳлдор деб билишади. Бу эса фарғоналикларнинг янги марралари 400 минг тонналик хирмоннинг албатта уйилажагига умид ва ишонч туғдиради.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

***Тасвирларда:** Бешариқ туманидаги «Рапқон» жамоа хўжалиги 15-бригада бошлиғи Ҳазратқул Ўсаров бригада аъзолари билан; Олтиариқ туманидаги Т. Қўзибоев номли жамоа хўжалигининг 5-бригадаси етакчиси Ҳамроқул Набиев.*

Ш. ОЛИМОВ ва **Т. ҲАМРОҚУЛОВ** тасвирга олишган.

• Саховат

ТОПОЛМАСА — ЎЗ ҲИСОБИДАН

Ҳозирги бозор муносабатлари шароитида кўп соҳаларда иқтисодий қийинчиликлар рўй бермоқда. Шундай пайтда имкони бор ташкилот ва корхоналар ёрдамини аямаса, одамлар бир-бирларига муруввватли бўлишса, қандай яхши.

Ана шу таомилларга амал қилган Ғаллаорол тумани босмахонаси жамоаси 1995 йилда бир қатор хайрия ишларини амалга ошириш тадбирларини ишлаб чиқдилар. Жумладан, «Ғаллаорол овози» газетасини чоп этишга кетадиган сарф-харажатнинг эллик фоизини босмахона ўз зиммасига олди. Туман туғруқхонасига 50 минг, оталиқдаги 13-мактабни таъмирлашга 20 минг сўм ажратилди. А. Икромов номли 44-мактабнинг аълочи ўқувчиларидан икки нафарига халқ таълими бўлими тавсияси билан ойига икки юз сўмдан стипендия белгиланди.

Бундан ташқари, ижтимоий таъминот бўлимидан олинган маълумотномага асосан бир нафар биринчи гуруҳ ногиронига ойма-ой 200 сўмдан қўшимча нафақа бериб борилмоқда. Шаҳарнинг энг кекса отахони ва онахони аниқланиб, уларга ҳам икки юз сўмдан ёрдам пули берилянти. Туманнинг биринчи тракторчиси, ёши тўқсондан ошган Умрзоқ ота Бузаев ҳам айнан шундай эҳсонга сазовор бўлди. Журналист, туманда биринчи бўлиб фахрийликка чиққан Юсуф ака Қудратов оиласига ҳам шунча миқдордаги хайрия пули мунтазам берилянти.

Туман халқ таълими бўлими тавсияси билан қайси мактаб жамоаси энг кўп дарахт экиб, кўкартириб олса, ўша жамоадан икки нафар ташкилотчи ўқитувчига Чимён ёки Ботаника даволаниш масканларига бепул йўлланма беришга, энг намунали болалар боғчаларидан бирига беш минг сўмлик жиҳозлар олиб беришга қарор қилинди.

Жамоанинг яна бир саховатли иши шу бўлдики, босмахона қошида «Ижодкор-тезкор» деб аталмиш бригада иш бошлади. У ташкилотлар учун лотин алифбосидаги турли ёзувлар, шиорларни буюртма асосида тайёрлаб беради, уйларни оқлаб, нақш ишларини бажаради. Ҳар хил бўёқ юмушларини кўркам андозаларда амалга оширади. Ёғоч ва темирдан эшик, ром, панжаралар ясайди. Қулайлик томони шундаки, буюртмачи керакли ашёларни тополмаса, уни бригада ўз ҳисобидан тайёрлаб беради.

Турғун Тоштемиров раҳбар бўлган босмахона саховатидан туман аҳолиси миннатдордир.

Ҳ. НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Ўзбекистон терапевтлари съездига

ХАФАҚОН КАСАЛЛИГИ — УМРНИНГ ЯШИРИН ДУШМАНИ

Хафақон касаллиги — гипертония ҳар 4-5 кишидан бирида учраб туради. «Қишлоқ аҳолиси ўртасида гипертония касаллиги шаҳар аҳолисига нисбатан кам учрайди» деган ибора ҳозирда эскириб қолди. Бу касаллик кейинги йилларда ёшларда ҳам кўп учрамоқда. Унинг асосий белгиси киши қон босимининг 140/90 мм. симоб устунидан баланд бўлишидир.

Хафақон касаллиги аёлларда эркакларга нисбатан камроқ учраб, 50 ёшдан ошгандан кейин эркакларда ҳам, аёлларда ҳам кўп кузатилади. Унинг тарқалиши текширилганда, Тошкентда 40-59 ёшдаги эркаклар ўртасида 26,6—24,8 фоиз учраши аниқланган.

Бу касаллик кўпинча секин-аста кечиб, қон босими ошиб бораверади. 165/90 мм. симоб устунидан 200/110—115 мм. симоб устунига ва ундан ортиққа чиқиб олади. Турмушдаги, атроф-муҳитдаги, иш жараёнидаги ҳар хил ноxуш таъсирлар гипертонияга чалинган беморларнинг аҳволини ёмонлаштиради, қон босимини кўтариб юборади. Гипертонияга чалинган беморларда миокард инфаркти 3 марта кўп, юрак хасталиги беш марта, бош мияга қон қуйилиши саккиз марта кўп учрайди.

Хўш, қон босимини ошишига нималар сабаб бўлади?

Бунга семириб кетиш, ташқи муҳит экологияси, жисмоний меҳнат қилмаслик, шўр овқатлар истеъмол қилишга одатланиш, тамаки чекиш, спиртли ичимликларни суиистеъмол этиш сабаб бўлади. Қон томирлари деворида артеросклеротик дўмбоқчалар пайдо бўлиб, қон юришига куч талаб қиладиган бўлиб қолади. Бу —гипертониянинг бир хили. Иккинчиси эса, кишининг буйраги ва буйрак усти бези касалланишидан бошланади. Гипертониянинг ушбу тури «иккиламчи гипертония» дейилади. Биринчиси 85-90 фоиз касалларда учраса, иккинчи хили 10-15 фоиз беморларда учрайди.

Киши ўзида хафақон касаллиги бошланганлигини қандай қилиб билса бўлади?

Унинг дастлабки босқичида киши ҳеч қандай белги сезмайди. Бу даврда қон босими аҳён-аҳёнда, сал-пал кўтарилади. Ушбу ҳол одам чарчаганда, ҳаяжонланганида, руҳан эзилгани ва сиқилганида юзага келади. Беморнинг боши оғрийди, бошида оғир нарса бордек туюлади. Кайфияти пасайди, баъзан юрак атрофида ноxуш аломатлар сезилади. Шунда бемор дам олиб ухласа, ҳордиқ чиқарса, босим меъёрига тушади. Касалликнинг бу даври ойлаб, йиллаб давом этиши мумкин.

Бора-бора у қон юришига шикаст берадики, томир деворидаги ўзгаришлар кўпаяди. Касаллик киши сезиш даражасига етганида, беморнинг боши муттасил оғриб, касаллик аломатлари ҳафталаб, ойлаб давом этади, уйқуси камаяди. Кўкрагида, юраги тарафида ҳам аҳён-аҳёнда оғриқ пайдо бўлиб, кўз олди хиралашади. Бемор шифокорнинг ёрдамига муҳтож бўла бошлайди. Унинг қон босими 200/100-110 мм. симоб устунигача кўтарилади. Меҳнатга лаёқатсиз бўлиб қолади. Бу артериал босимининг турғун кўтарилиш давридир.

Касалхонамизга бир беморни олиб келишди. 57 яшар бу одамнинг боши қаттиқ оғрибди. Танасининг ярмида, бир қўли, бир оёғида сезиш қобилияти тўсатдан камайибди. Оёқ-қўли бўшашиб, қон босими 230/130 мм. симоб устунига етибди.

Палатага олиб кириб, текшириб кўрдик. Хафақон касаллигининг иккинчи босқичи хуруж қилган экан. Тегишли дори-дармон берилгач, анча вақтдан кейин унинг миясида қон томирининг қисқариши тузалди, қон босими эса пасайди.

Бемордан «Сизда бундай касаллик нимадан бошланди?» деб сўраганимизда, у бундай деди:

— Ўша куни келиним набирамга тарсаки тушириб, йиғлатди, ўшқирди, менинг кўз олдимда боласининг тувагини тепди. Унинг бу қилиғидан жуда хафа бўлдим, ниҳоятда ранжидим, асабим таранглашди...

Минг афсуки, ҳаётда ана шундай мисоллар кам эмас.

Хафақон касаллигининг учинчи босқичи «склеротик босқич» деб аталади. Бунда буйрак, аорта, мия ва кишининг бошқа муҳим аъзолари томирларида ўзгаришлар кучаяди. Қон босими узоқ вақт давомида баланд бўлиб, 200/115 дан 230/130 мм. симоб устунигача кўтарилади. Бу босқичда беморда юрак қисиш касаллиги, миокард инфаркти, юрак етишмовчилиги, мияга қон қуйилиши асоратлари кузатилиши мумкин.

Хафақон касаллигининг кечувида киши организмида уч хил типда ўзгариш рўй беради. Хусусан, биринчисида беморлар кўпроқ юрак атрофида ва бошда оғриқ турганидан, дармонсизликдан шикоят қиладилар. Бу ҳол руҳий зўриққанда, тамаки чекканда, кечқурун тўйиб овқатланганда содир бўлади. Аста-секин юракнинг ишемик касаллиги ривожланади. Юракда стенокардия хуружлари (юрак сиқиши) кўпаяди. Электрокардиограмма текширишлари буни тасдиқлайди.

Кейинчалик касалликнинг жадаллашиши туфайли қон босимининг юқори бўлиши юрак миокардини толиқтиради, унинг фаолиятини бузади. Оқибатда у нотекис уриб, бемор ҳансирайди, нафас олиши қийинлашади. Гипертониянинг ана шу типида юрак инфаркти кўп учрайди. Бу эса кўнгилсиз оқибатларга олиб келиши мумкин.

Хафақон касаллигининг бош мия типи унинг фаолияти бузилиши билан характерланади. Бош оғриғи, доимий уйқусизлик, бош айланиши кучаяди. Қон босимининг юқори бўлиши (215/120) тез-тез кузатилади. Натижада қон томирлари қисилиб, мияда қон айланиши бузиладики, киши гапдан қолиши, ярим фалаж ҳолатга тушиши ҳоллари учрайди.

Хасталикнинг буйрак типида аввал буйрак фаолиятида ўзгариш бўлмайди. Кейинчалик қон босими шиддат билан кўтарилиши боис буйрак томирларида склероз ривожланади. Пешоб ранги ўзгариб, қон таркибида заҳарли моддалар йиғила бошлайди. Пировардида буйрак фаолиятида сурункали етишмовчилик пайдо бўлади.

Хафақон касаллигининг олдини олиш учун нималар қилиш керак?

Илмий-тадқиқотлар шуни кўрсатадики, овқатланиш тартибига риоя қилишлик, турмуш тарзининг ижобий ўзгариши хасталикнинг дастлабки босқичини дориларсиз енгишга сабаб бўлади. Бунда киши тузи баланд, шўр таомларни истеъмол қилмаслиги, ортиқча семиришнинг олдини олиши керак. Овқат тайёрлашда мол ёғини кам ишлатиш лозим. Спиртли ичимликлардан тийилиш ҳам қон босимининг тушишига ёрдам беради. Айниқса, жисмоний меҳнат қилиш, пиёда юриш, бадантарбия билан шуғулланишнинг фойдаси каттадир.

Бемор ана шу тавсияларга қатъий риоя қилиб, доимо шифокор назоратида бўлса, дарддан тезроқ фориғ бўлади.

Ўткир ШАРОПОВ,
Тошкент педиатрия медицина институти ички касалликлар кафедрасининг мудири, тиббиёт фанлари доктори, профессор.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

МУЗОКАРАЛАР УЧУН ЭНГ ҚУЛАЙ МУҲИТ

31 октябрь куни АҚШнинг Огайо штатидаги Райт-Паттерсон авиабазасида Босния ва Герцеговина, Сербия ҳамда Хорватия президентлари ўртасида собиқ Югославиядаги можарони тинч йўл билан ҳал этиш бўйича музокаралари бошланади.

Бу ҳақда баёнот берган АҚШ давлат котиби Уоррен Кристофер музокаралар учун «хилват жой» бежиз танланмаганини қайд этиб, бу ердаги муҳит ҳар уч делегация ҳамда АҚШ, Буюк Британия, Германия, Франция ва Россиядан иборат «мулоқот» гуруҳининг самарали ишлаши учун қулай шароит яратишини таъкидлаган.

ТАШРИФ КЕЧИКТИРИЛДИ

Франция Президенти Жак Ширакнинг Америка Қўшма Штатларига давлат ташрифи келгуси йилнинг февраль ойига қолдирилди.

Мазкур ташриф шу йилнинг 3 ноябрь куни бошланиши керак эди. Оқ уй маъмурияти вакилининг маълум қилишича, ташрифга тайёргарлик режасидаги айрим ўзгаришлар ва қулайликлар ҳисобга олинган ҳолда мазкур қарорга келинган.

ҲАРБИЙ МАШҚЛАР БОШЛАНДИ

Италиянинг шимолий ҳудудида НАТОнинг «Тинчлик йўлида ҳамкорлик» дастури доирасидаги ҳарбий машқлари бошланди.

Унда Шимолий Атлантика альянсига аъзо Франция, Португалия, Испания ва Италия ҳарбий қисмлари, шунингдек, «Тинчлик йўлида ҳамкорлик» дастурига аъзо бўлган Венгрия, Руминия, Чехия ва Словакия ҳарбий хизматчилари иштирок этмоқда. Ҳарбий машқларда ўзаро урушаётган томонларни ажратиб қўйиш ва тинчлик ўрнатиш бўйича ҳамкорликда амалга ошириладиган тадбирлар синаб кўрилмоқда.

«ФРАНС-2» ТЕЛЕКАНАЛИ ОРҚАЛИ

Россия Федерацияси Президенти Борис Ельцин Кремль билан Парижни боғловчи «Франс-2» телеканалида франциялик журналистларнинг саволларига жавоб қайтарди.

У собиқ Югославиядаги можарога тўхталиб, Россия Федерацияси Босниядаги «Тинчликни таъминлаш тадбирлари» доирасида АҚШ, Буюк Британия, Франция ва бошқа давлатлардан кўра кўпроқ ишларни бажарганини таъкидлади.

Шунингдек, у телеканалда «Ҳозир Россия Федерациясига чегарадош Шарқий, Ғарбий ва Марказий Европа мамлакатлари ҳудудида ядро қуролларини жойлаштиришга ҳаракат қилмоқдалар, Россия эса ҳеч қачон бунга йўл қўймайди», дея баёнот берди.

ЭНДИ ФОИЗСИЗ ҚАРЗ БЕРМАЙДИ

Хитой Халқ Республикаси ҳукумати хорижий мамлакатларга қарз бериш борасидаги сиёсатига маълум ўзгартиришлар киритди.

Эндиликда ХХР чет давлатларга кўрсатадиган молиявий ёрдам ва қарзни фоизсиз бермайди. Бу ҳақда Хитой ҳукумати матбуот орқали маълум қилди.

«УЧЛИК» ЙИҒИЛИШИ

Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти (ЕХҲТ) Тоғли Қорабоғдаги можарони бартараф этиш бўйича амалга оширилаётган тинчлик ўрнатиш тадбирларини яна давом эттиришга қарор қилди.

ЕХҲТнинг Женевадаги учрашувида ана шундай фикрга келинди. «Агар Тоғли Қорабоғдаги муаммо сиёсий жиҳатдан ҳал қилинганда эди, ЕХҲТ можаро юз бераётган мазкур ҳудудга тинчликни таъминлаш кучларини юбориш учун аниқ чора-тадбирлар қўллаган бўларди», деб баёнот берди Венгрия ташқи ишлар вазири Ласло Ковач. Унинг сўзларига қараганда, Тоғли Қорабоғда ҳали сиёсий келишувга эришилмаган.

ЕХҲТнинг «Учлик» йиғилишида Венгрия, Швейцария ва Италия вакиллари иштирок этмоқда. Маълумки, жорий йилда ЕХҲТга Венгрия раислик қилмоқда. Ўтган йили Италия ушбу вазифани адо этган бўлса, 1996 йилда раислик курсисини Швейцария эгаллайди.

БОСНИЯ ВА ГЕРЦЕГОВИНАГА ДОИР

АҚШ давлат котиби Уоррен Кристофер Босния ва Герцеговинадаги вазиятга доир баёнот берди.

У Боснияда вазият барқарорлашаётганини айтиб, «Ўт очишни тўхтатиш ҳақидаги шартномага мамлакат ҳудудининг 95 фоизида амал қилинмоқда» деб таъкидлади.

ИСТЕЪФО БЕРИШНИ ТАЛАБ ҚИЛДИЛАР

Покистон пойтахти Исломобод ва мамлакатнинг бошқа йирик шаҳарларида сиёсий мухолифат тарафдорларининг оммавий намойишлари бўлиб ўтди.

Намойиш қатнашчилари Беназир Бхутто раҳбарлигидаги мамлакат Вазирлар Маҳкамасининг зудлик билан истеъфо беришини талаб қилдилар.

• Долзарб муаммо

ҚИШЛОҚДА ТЕХНИКАНИНГ СИФАТСИЗЛИГИ ЖУДА КАТТА ЗАРАР ЕТКАЗЯПТИ. БУ МАСАЛАНИНГ ЕЧИМИ БОРМИ?

Ҳозир техника паркларини зарур машина-механизмлар билан бутлаш, уларни соз ҳолатида ушлаб туриш ва ишлатиш харажатларини қисқартириш аксарият хўжаликлар учун катта муаммо бўлиб қолди.

Бу муаммонинг келиб чиқишига нималар сабаб бўлмоқда? Унинг ечими борми? Мухбиримиз «Агромаштаъмир» республика илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори, техника фанлари доктори Муҳаммаджон ТОШБОЛТАЕВ ва «Ўзқишхўжтаъминоттаъмир» давлат қўмитаси механизациялаштирилган ишлар бошқармасининг бошлиғи Мақсуд ИКРОМОВ билан ана шу долзарб мавзуда ва бошқа муҳим масалалар хусусида суҳбатлашди.

М. ТОШБОЛТАЕВ: — Кейинги йилларда техника воситалари, айниқса, трактор, ғалла ва озуқа ўриш комбайнлари, пахта териш машиналарининг нархлари ошиб кетди. Иш юритишда бозор иқтисодиёти қонун-қоидаларининг ҳаддисини олмаган кўпгина хўжаликларнинг чўнтаги, шубҳасиз, бундай баҳони кўтармаётир. Бу эса техника паркларининг янгиланишига тўсқинлик қилиб, уларнинг эскириб боришига сабаб бўлмоқда.

Маълумки, техника воситалари эскираверган сайин уларнинг иш қобилиятини тиклаш, яъни таъмирлаш юмушларини бажариш харажатлари ҳам қимматлашиб бораверади. Чунки ишчи кучи, эҳтиёт қисмлар ва таъмирлаш материаллари сарфи кескин ошиб кетади. Бу салбий ҳолат, айниқса, техника воситаларини хўжаликларнинг ўзида жорий таъмирлашда кўзга яққол ташланади. Сабаби — таъмирлашга ихтисослаштирилган корхоналарда қайта тикланган узел ва агрегатларни ёҳуд уларнинг янгиларини сотиб олишга жамоаларнинг маблағлари ҳамма вақт ҳам етавермайди. Бунинг устига хўжаликлардаги мавжуд таъмирлаш устахоналарининг аксариятида ишга яроқсиз узел ва агрегатларни таъмирлаш участкалари йўқ. Борлари эса зарур технологик қурилма ва ускуналар билан етарлича таъминланмаган.

Трактор, мураккаб қишлоқ хўжалик машиналари ва уларнинг агрегатларини мукаммал таъмирлаш жараёни ҳам қийинлашиб бормоқда. Чунки хўжаликлар уларни ёппасига ихтисослаштирилган корхоналарга элтиб топшириш, ҳисоб-китоб қилган ҳолда таъмирланганларини қайтариб олиб келиш имкониятларига эга эмас. Шу сабабли, хўжаликлар таъмирлаш ишларини ўзларининг яхши жиҳозланмаган ва малакали мутахассисларга тўла эга бўлмаган устахоналарида бажармоқдалар. Натижа эса ўзига яраша — техника воситалари ҳеч қанча вақт ишламасдан, яна таъмирлашга муҳтож бўлиб қолмоқда.

М. ИКРОМОВ: Яна бир камчилик шуки, қатор хўжаликларда таъмирлаш ишларини йилнинг ҳамма ойларига бирдек тақсимлаш, ҳар бир машинани навбатдаги деҳқончилик ишлари бошланишидан олдин тахт қилиб қўйиш, яъни техника парки юмушларини режалаштириш ва ташкил этишга етарли аҳамият берилмаяпти. Бундай салбий ҳолат, бир томондан, йилнинг баъзи бир ойларида таъмирлаш ускуна ва дастгоҳларининг ҳам, таъмирловчиларнинг ҳам ортиқча зўриқиш ва шошмашошарлик билан ишлашларига, айрим маҳалларда эса уларнинг батамом бекор туриб қолишларига сабаб бўлаётган бўлса, иккинчи томондан, созлаш сифатининг бузилишига ҳамда хўжаликдаги таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базаси иш самарадорлигининг пасайишига олиб келмоқда.

Булардан ташқари, хўжаликлардаги муҳандис-техник ходимлар машина ва агрегатларни техникавий диагностикадан ўтказишга, уларни навбатдаги техник хизмат кўрсатилгунга қадар ёки таъмирлашгача бетўхтов қанча вақт ишлай олишини олдиндан чамалаб билишга эътиборни сусайтириб юбордилар. Натижада кўплаб техника воситалари қишлоқ хўжалик ишлари айни долзарб паллага кирганда бузилмоқда ёки катта эҳтиёж бўлмасада, таъмирлашга топшириб юборилмоқда.

Хўжаликларда нафақат пахта ва ғалла, балки бошқа экин турлари ҳам кўпайиб бораётган бир шароитда техника паркларида дала ишларини тўла механизациялаштириш кафолатини берадиган машина-механизмларнинг ҳаммаси ҳам бўлавермаслиги ёки уларнинг сони машина-трактор агрегатларини бутлашга етмаслиги ҳам ишга тўғаноқ бўлмоқда. Бу, айниқса, ҳосил ўрим-йиғими пайтида билинаётир. Шу боис дала ишлари мавсуми чўзилиб кетади, кўплаб қўл меҳнати сарфланади, ҳосилнинг бир қисми эса нобуд бўлади.

Техника паркларининг самарадорлигига ҳам, хўжаликларнинг фаолиятига ҳам бирдай салбий таъсир этувчи омиллардан яна бири бу ерда йил давомида нари борса бир ой, ҳатто 5-10 кунгина ишлайдиган чигит экиш сеялкаси, ер текислагич, ғўзани чеканка қилиш мосламаси каби техника воситаларининг кўп миқдорда тўпланиб қолганидир. Ана шу машина-механизмларни таъмирлаш ва сақлаш харажатлари эса қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг таннархини ошириб юбормоқда.

Ва, ниҳоят, сўнгги муаммо — бу кадрлар масаласидир. Хўжаликлардаги техника паркларида олий малакали муҳандислар сони етарли бўлса-да, машина-механизмларнинг техник қаровини аъло даражада ўтказадиган усталар, уларни ҳар бир юмушнинг талабидан келиб чиққан ҳолда ростлай оладиган ишчилар, рисоладагидек бошқарувчи механизаторлар озчиликни ташкил этади. Бу пировард натижада техника воситаларидан фойдаланиш даражасининг пасайишига ва уларни ишлатиш харажатларининг ошиб кетишига олиб келаётир.

МУХБИР: — Ушбу муаммоларни ҳал қилиш фақат хўжаликлар зиммасига юкланганми?

М. ИКРОМОВ: — Йўқ, асло! Мамлакатимиздаги мавжуд қишлоқ хўжалик корхоналари ва деҳқон-фермерларни зарур техника воситалари, эҳтиёт қисмлар ва бутловчи материаллар билан таъминлаш ҳамда уларга ишлаб чиқариш-техника хизматини кўрсатишга «Ўзқишхўжтаъминоттаъмир» давлат-ширкат қўмитаси жавобгардир. Ҳозирги пайтда мазкур қўмита мажмуида пухта ишловчи алоқа коммуникацияларига эга бўлган таъминот бўлинмалари, бақувват таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базалари —ихтисослаштирилган корхоналари ва заводлари, туманларда эса таъмирлаш-ишлаб чиқариш корхоналари ҳамда уларнинг таркибида тракторлар, автомобиллар, йиғим-терим комбайнлари ва чорвачилик фермалари жиҳозларига техник хизмат кўрсатиш шохобчалари фаолият кўрсатмоқда. Бу тузилмалар юқори малакали муҳандис-техник ходимлар ва ишчилар билан тўла таъминланган.

Қўмитанинг бундай салоҳияти хўжаликлар учун бажариладиган иш ва кўрсатиладиган хизматлар турини ва ҳажмини кескин кўпайтириш, машина ва механизмларни таъмирлаш сифатини ва уларнинг техник тайёргарлик даражасини ошириш имкониятини беради.

МУХБИР: — Шундай экан, мавжуд муаммоларни хўжаликлар билан биргаликда ечишга нималар тўсқинлик қилмоқда?

М. ТОШБОЛТАЕВ: — Фикримизча, булар, қуйидагилар:

техника воситаларининг хўжаликлар қўлида, уларни таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базаси эса корхоналар тасарруфида бўлиши паркларни янги машина-механизмлар билан тўлдириб боришда, таъмирлаш, техник хизмат кўрсатиш ҳамда сақлаш ишларини бажаришда ва бу юмушлар учун ўзаро ҳисоб-китоб қилишда идоралараро сансалорликни, ортиқча қоғозбозликни, энг ёмони, тўловларнинг ўтиб бўлмас деворини юзага келтирди;

хўжаликларда таъмирлаш фондлари ва техника воситалари етарли даражада бўлса-да, таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базаси кучсиз, аксинча, қўмита бўлинмаларида база бақувват-у, таъмирлаш фондлари ва хизмат кўрсатилаётган техника воситаларининг сони етарли эмас;

корхоналарга обдон таъмирлаш учун олиб келинаётган хўжаликларга қарашли машина (агрегат, узел)ларнинг аксарияти батамом яроқсиз ҳолда бўлиши уларни таъмирлаш муддатининг чўзилиб кетишига, сифатининг пасайишига ва харажатларининг кўтарилишига сабаб бўлмоқда;

таъмирлаш материаллари, эҳтиёт қисмлар ва ёнилғи-мойлаш маҳсулотларининг тақчиллиги, энергия манбаларидан фойдаланиш нархларининг қимматлашиб кетиши ҳам таъмирлаш корхоналарининг бутун йил мобайнида бир меъёрда ишлашига ҳамда ишлаб чиқариш қувватларидан тўласинча фойдаланишга монелик қилмоқда;

четдан келтирилаётган янги техника воситаларини таъмирлаш, уларга хизмат кўрсатиш ишларини пухта қилиб бажариш учун хўжаликлардаги муҳандислик хизмати ҳам, корхоналар ҳам техник жиҳатдан етарли даражада тайёр эмас;

хўжаликлар ва туман таъмирлаш-ишлаб чиқариш корхоналаридаги муҳандислик хизматлари фаолиятида номутаносиблик пайдо бўлди, уларнинг таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базаларида амалда бир хил ишлар бажарилмоқда;

таъмирлаш ва хизмат кўрсатиш корхоналарида хўжаликлар ихтиёрида бўлган техника воситаларининг ҳолати, уларнинг таъмирга ва техник қаровга эҳтиёжи ҳақидаги маълумотлар етарли эмас ёки умуман йўқ;

кўпчилик корхоналар ва хўжаликлар мавжуд машина-механизмларни таъмирлаш ва уларга техник хизмат кўрсатиш ишларини узоқ муддатли шартномалар асосида эмас, балки якка буюртмалар орқали амалга оширадилар;

корхоналар ва хўжаликлар бажарилган иш ва кўрсатилган хизмат учун ўзаро ҳисоб-китоб қилишда товарлар ёки маҳсулотлар билан ҳақ тўлаш шаклларидан кенг фойдаланмаяптилар;

корхоналар ўзлари таъмирдан чиқараётган ва хизмат кўрсатаётган техника воситаларининг пухта ва юқори унум билан ишлашидан, умуман айтганда, хўжаликлар иш фаолиятининг самарадорлигидан бевосита манфаатдор эмас.

Мазкур ҳолатлар ва уларнинг таҳлили туман миқёсида яхлит муҳандислик хизматини ташкил этишнинг зарурлигини ва бу иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ эканлигини кўрсатмоқда.

МУХБИР: — Дарҳақиқат, республика Вазирлар Маҳкамасининг мавжуд қишлоқ хўжалиги техникаси паркидан оқилона фойдаланиш, уни ишлатиш харажатларини қисқартириш ҳамда қишлоқ хўжалигидаги механизациялашган ишларни бажаришнинг шартномавий шакллари тизимига ўтиш тўғрисидаги қарори ҳам буни тасдиқлаб турибди.

М. ТОШБОЛТАЕВ: — Ушбу ҳужжатга мувофиқ, 1995-1999 йиллар мобайнида «Ўзқишхўжтаъминоттаъмир» давлат-ширкат қўмитасининг туман бўлинмалари негизида ерларни тайёрлаш, қишлоқ хўжалиги экинларига ишлов бериш ва ҳосилни йиғиб-териб олишга доир механизациялашган ишларни хўжаликлар билан шартномалар бўйича бажарувчи машина-трактор паркларини ташкил этиш ва бу тадбирни охирига етказиш белгиланган.

Машина-трактор парки (МТП) муайян бир туман қишлоқ хўжалигидаги барча техника воситалари, таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базалари, механизатор ва мутахассис кадрларни бирлаштирган муҳандислик тузилмаси бўлиб, у хўжаликларга ўзаро шартномалар асосида ишлаб чиқариш-техника хизмати кўрсатишнинг янгича шаклидир.

МТПни ташкил этишдан кўзланган мақсад — мавжуд техника воситаларидан ва таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базасидан оқилона фойдаланиш, моддий-техника ресурслар сарфини қисқартириш ва механизациялашган дала ишларини ўз вақтида бажарилишини таъминлаш ҳисобига қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳажмини кўпайтириш, уларнинг сифатини ошириш ҳамда таннархини камайтиришдан иборат. Бунинг учун МТП бир қатор вазифаларни ҳал этиши лозим. «Ўзқишхўжтаъминоттаъмир» қўмитаси ва республика Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳамкорлигида ишлаб чиқилган ҳамда Адлия вазирлиги томонидан рўйхатга олинган «Машина-трактор паркларини ташкил этиш ва уларнинг фаолият кўрсатиши тўғрисидаги вақтинчалик Низом»да ана шу юмушлар батафсил белгилаб берилган. Улар тубандагича:

Хўжаликлар ва бошқа мижозлар билан тузилган шартномалар асосида механизациялашган далачилик ишларини технологик карталарга биноан ўз вақтида бажариш;

машина-трактор паркидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш ва уни янги техника воситалари билан бутлаб бориш;

техника воситаларини давлат стандартлари талаблари даражасида ишга тайёрлаш, таъмирлаш, хизмат кўрсатиш ва сақлаш;

моддий-техника ва таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базаларини мустаҳкамлаш;

механизациялашган ишларни адо этиш, техника воситаларини созлаш ва ишлатишнинг сарф-харажатларини камайтириш;

фан-техника ютуқлари ва илғор тажрибаларни ишлаб чиқаришга кенг жорий қилиш;

юқори малакали мутахассислар ва механизатор кадрларни тайёрлаш ҳамда уларнинг маҳоратини оширишни ташкил этиш.

МТП аслида тугалланган балансга, ўз Низоми, муҳри ва банк муассасаларида ҳисоб-китоб рақамига эга бўлган юридик шахс мақомидаги корхонадир. У ўз фаолиятини Низомга мувофиқ, тўла хўжалик ҳисоби тамойиллари асосида юритади. Низом эса «Ўзқишхўжтаъминоттаъмир» қўмитаси томонидан тасдиқланади ва тегишли туман ҳокимиятида рўйхатга олинади.

МТПни директор бошқаради. У бир вақтнинг ўзида тумандаги «Агромашсервис» ҳиссадорлик жамиятининг сайлаб қўйиладиган раҳбари вазифасини ҳам бажариши мумкин.

«Агромашсервис» корхонасининг мавжуд таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базаси, тумандаги хўжаликлардан ижарага олинган таъмирлаш устахоналари, техник қаров шохобчалари, машина саройлари, эҳтиёт қисмлар ва ёнилғи-мойлаш материаллари, омборлари, техника ва транспорт воситалари ҳамда бошқа моддий-техника ресурслари — МТПнинг ишлаб чиқариш базасини ташкил этади.

МТП билан хўжаликлар ўртасида тузилган шартномаларда ижарага олинаётган таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базалари, техника ва транспорт воситаларининг ҳолати, уларнинг баланс ва қолдиқ қийматлари, ижара ҳақининг миқдори ва тўлов муддатлари акс эттирилади. Бу ҳужжатда, шунингдек, хўжаликлардан ижарага олинаётган моддий-техника ресурслар кейинчалик МТП томонидан сотиб олиниши мумкин эканлиги кўрсатилади. Яна шуни айтиб ўтиш жоизки, МТП ижарага олинган ресурслардан мулк сифатида мустақил фойдаланиш, шу жумладан, уларни қайта ижарага бериш ҳуқуқига ҳам эгадир.

МТП ўзининг асосий фондларидан унумли фойдаланса, маблағларини омилкорлик билан «айлантирса», яъни сармоя миқдорини кундан-кунга ошириб борса, унинг мулки тобора кўпайиб ва кенгайиб бораверади. МТП иқтисодий кўрсаткичларининг ошиб боришида эса мижозлар сафини кенгайтириш, айниқса, муҳим аҳамиятга эгадир. Тумандаги хўжаликлардан ташқари тадбиркорлар, деҳқон-фермерлар, кичик корхона эгалари, хуллас, техникага иши тушадиган барча юридик ва жисмоний шахсларни унинг фаолиятига кенг жалб этишга эришмоқ зарур.

М. ИКРОМОВ: — Аммо мижозлар сафини кенгайтириш осон иш эмас. Бунинг учун кўрсатиладиган хизмат турларини кўпайтириш, бажариладиган иш ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини яхшилаш ҳамда унинг таннархини камайтириш талаб этилади. Шу йўл билангина доимий мижозларни орттириш ва уларнинг ишончини қозониш мумкин.

МТП фаолиятида, айниқса, хўжаликларнинг механизациялашган деҳқончилик ишларини бажариб бериш ва жамланган техника воситаларининг ишлаш қобилиятини юксак даражада сақлаб туриш асосий ўринни эгаллайди. Хусусан, дала ишлари икки усулда адо этилади: биринчиси — хўжаликларда мавжуд бўлган ва ижарага олинган таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базалари негизида ташкил этилган МТПнинг ихтисослаштирилган бўлимлари ёрдамида. Бунинг учун ҳар бир бўлимда, хўжаликнинг катта-кичиклигига қараб, иккитадан олтитагача механизациялашган отрядлар тузилади. Уларни деҳқончилик, чорвачилик, юк ташиш ва бошқа юмушларни бажариш бўйича ихтисослаштирса ҳам бўлади.

Ихтисослаштирилган бўлимга бошқарувчи — хўжаликнинг собиқ бош муҳандиси раҳбарлик қилади, механизациялашган отрядларини эса муҳандис-техниклар ёхуд тажрибали механизаторлар бошқарадилар.

Иккинчи усул — бу қўшни хўжаликлардаги механизация отрядларини жалб этган ҳолда юмушларни уддалаш. У таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базаси кучсиз бўлган буюртмачи хўжаликлар учун қўлланилади.

Бироқ ҳар икки ҳолда ҳам механизациялашган ишлар хўжаликлар билан МТП ўртасида имзоланган шартномалар асосида бажарилади. Бу ҳужжатда агрономлар иштирокида тузилган хўжалик ерларининг технологик хариталарига мувофиқ, бажариладиган иш тури, ҳажми, муддати ҳамда нархи кўрсатилади.

Бажариладиган иш нархи хўжалик (буюртмачи) ва МТП (ижрочи) иқтисодчилари томонидан белгиланади ҳамда шартномага илова қилинадиган келишув баённомасида қайд этилади. У шартномавий эркин нарх бўлиб, унинг миқдори сарфланган харажатлар, кўзланган фойда улуши ва қўшимча қиймат солиғи йиғиндисидан иборат бўлади.

Белгиланган режа уддаланганидан кейин механизациялашган отряд бошлиғи бу ҳақда, хўжалик агрономи ёки бевосита буюртмачининг ўзи эса уни қабул қилиб олганлиги тўғрисида далолатнома тузади. Ушбу далолатнома МТП ва хўжалик учун ўзаро ҳисоб-китоб қилишда асосий ҳужжат ҳисобланади. Ҳисоб-китоб эса Адлия вазирлиги томонидан 1995 йил 6 майда рўйхатга олинган «Бажарилган механизация ишлари учун хўжаликлар билан ҳисоб-китоб қилиш тартиби»га биноан амалга оширилади. Агар бажарилган ишда нуқсон бўлса, уни МТП ўз ҳисобидан бартараф этади, бунинг иложи бўлмаса, иш ҳақи бутунлай тўланмайди.

Механизациялашган ишларнинг ўз вақтида, юқори сифат билан бажарилишини таъминлаш юзасидан ижрочи ва буюртмачи ўз зиммаларига олган мажбуриятларини тўла адо этмаган тақдирда қўлланиладиган жазо чоралари ҳам шартномада ёзиб қўйилади.

МУХБИР: — Бу жазо чоралари нималардан иборат?

М. ИКРОМОВ: — Жарималардан. Агар МТП ишни сифатсиз бажарса ёки бунда агротехник муддатларга риоя қилмаса — буюртмачиларга, буюртмачилар эса техника воситаларининг ишлашига ўз вақтида майдонлар ажратиб бермагани, уруғлик, ўғит, ёрдамчи ишчилар билан таъминламаганлиги ва бошқа сабаблар учун МТПга жарима тўлайдилар.

Шуни унутмаслик керакки, жарима тури ва миқдорини аниқлашда шошмашошарликка йўл қўйиб бўлмайди. Бу вазифани хўжалик ва МТП мутахассислари ҳуқуқшунослар билан келишган ҳолда ҳал этишлари лозим.

МУХБИР: — МТП томонидан ижарага олинган ва, умуман, унинг қарамоғида бўлган техника воситаларининг ҳамиша ишга тайёр ҳолда туришини қайси ташкилот таъминлайди?

М. ТОШБОЛТАЕВ: — Ушбу вазифа «Агромашсервис» корхонасининг таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базаси ҳамда хўжаликлардаги ихтисослаштирилган бўлимларга юклатилади. Масалан, ихтисослаштирилган бўлимларнинг механизаторлари машина-механизмларни бошқариш билан бир қаторда мураккаб бўлмаган техник қаровларни ва таъмирлаш ишларини ҳам бажарадилар. Мавсум тугагач, улар техника воситаларини муҳандислар раҳбарлигида кўрикдан ўтазиб, сақлашга қўядилар. Кейин бу давр учун мўлжалланган хизмат кўрсатиш тадбирларини амалга оширадилар, зарурат туғилганда тракторларни далага олиб чиқадилар. Муҳандис-техник ходимлар эса машина-механизмларни ишга тайёрлаш, узел ва агрегатларни ростлаш, уларнинг далада хавфсизлик қоидаларига амал қилган ҳолда ишлатилишини таъминлашга сафарбар этилади.

Гап шундаки, «Агромашсервис» корхонасидаги марказий таъмирлаш устахонаси ҳамда трактор ва қишлоқ хўжалик машиналарига техник хизмат кўрсатиш станциялари МТПнинг бош таъмирлаш-хизмат кўрсатиш базаси вазифасини ўтайди. Бу ерда фақат машина-механизмлар, уларнинг мураккаб узел ва агрегатлари обдон таъмирланади ҳамда техник қаровдан ўтказилади.

МТП ўз фаолияти давомида штатларнинг мақбул шаклини такомиллаштириб бориши лозим. Чунки ҳозирча бу борада аниқ бир қолипнинг ўзи йўқ. Аммо бир нарса равшан: штатлар туманлардаги ер майдонининг ҳажми, экиладиган экин турлари, ишлатилаётган техника воситаларининг хиллари, сони ва ҳолати ҳамда бошқа кўрсаткичларга қараб турлича бўлади. Шунга қарамасдан, ҳамма ҳолларда ҳам бирдек зарур бўладиган мутахассислар бор. Масалан, «Агромашсервис» корхонасининг бош муҳандисини олиб кўрайлик. Унинг қандай ишлар билан бандлиги кўпчиликка яхши маълум. Шу боис у МТП директорининг биринчи ўринбосари вазифасини адо этса айни муддао бўлади.

МУХБИР: — МТПнинг штатлар рўйхатига яна кимлар киради?

М. ТОШБОЛТАЕВ: — Машиналарни бевосита далада ишлатиш бўйича етакчи мутахассис, ёнилғи-мойлаш материалларини сақлаш, тақсимлаш, уларни тежаш ва ҳисобини олиб бориш билан шуғулланувчи муҳандис, механизциялашган ишларнинг технология карталар асосида рисоладагидек бажарилиши учун жавобгар бўлган муҳандис-технолог, буюртмачилар билан тузилган шартномалар устида ишловчи иқтисодчи, хавфсизлик техникаси бўйича муҳандис — булар ҳар бир МТПнинг штат жадвалида бўлиши шарт бўлган мутахассислардир.

МУХБИР: — Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан, жорий йилда республикамизнинг 13 туманида МТП ташкил этилди. Улар бошлаган иш қандай самара бераяпти? Бу туманларнинг ишлаб чиқариш кўрсаткичига таъсир кўрсатаяптими?

М. ТОШБОЛТАЕВ: — Ушбу саволларингизга республикамизда муваффақиятли якунланган ғалла ўрими мавсуми натижаларини таҳлил этиш орқали жавоб берсам, ҳақиқатга яқинроқ бўлади.

Китоб туманидаги МТП 14 хўжаликнинг техника воситаларини ижарага олиб, улар билан механизациялашган ишларни бажариб бериш юзасидан шартномалар тузган эди. Жумладан, 59 та комбайн ёрдамида 7650 гектар ердаги бошоқли дон экинларини ўриш режалаштирилганди. Бу режа кўнгилдагидек адо этилди. Ҳар бир комбайн ёрдамида кунига ўртача 6 гектар, мавсум давомида эса 130 гектар майдондаги ғалла саранжомлаб олинди. Бу Қашқадарё вилоят бўйича ўртача кўрсаткичдан 2 баравар кўпдир. Якун эса янада қувончли — Китоб тумани дон топшириш режасини вилоятда биринчи бўлиб уддалади.

Наманган вилоятидаги Мингбулоқ туманида тузилган МТП аҳил жамоаси 5226 гектар ердаги ғалла ҳосилини 21 иш кунида комбайнлар ёрдамида йиғиштириб олдилар.

Когон туманидаги машина-трактор паркида эса бир комбайннинг кунлик иш унуми 7 гектарни, мавсумда эса 132 гектарни ташкил этди.

Агар ҳар учала тумандаги МТПнинг мавсум олдидан ва мавсум давомида олиб борган ишларига назар ташланса, улар эришган ютуқлар боиси маълум бўлади-қўяди. Мана, улар:

Комбайнлар ижарага олиниши биланоқ, диагностикадан ўтказилиб, уларнинг қандай таъмирга муҳтож эканлиги, зарур бўлган эҳтиёт қисмларнинг тури ва сони аниқланди;

носоз комбайнлар марказий таъмирлаш устахонасида ёки хўжаликларнинг ўзидаги ихтисослаштирилган бўлимларда сифатли тузатилди;

комбайнларни ўрим-йиғим отрядларига бирлаштириб ишлатиш, зарур бўлганда, уларни ғалласи етмаган хўжаликларга тезликда ўтказиш ва шу йўсинда ҳосил нобудгарчилигининг олдини олишга эришилди;

техника воситаларига даланинг ўзида кўчма агрегатлар ёрдамида хизмат кўрсатилиб, уларнинг ишга шай ҳолатда бўлиши таъминланди;

ҳар бир комбайннинг техник ҳолати доимо марказий диспетчерлик пункти орқали назорат қилиб борилди, зарур бўлган эҳтиёт қисмлар, ёнилғи-мойлаш материаллари зудлик билан иш жойларига етказилди;

комбайнчилар, тракторчилар ва ҳайдовчилар учун қулай шарт-шароитлар яратиб берилди, уларнинг иш ҳақлари ўз вақтида тўланди.

Ушбу муваффақиятлар МТПга бўлган ишончни янада мустаҳкамламоқда. Шу сабабли, қатор туманларнинг ҳокимликлари ўз ҳудудларида шундай паркларни ташкил этиш ишларини жадаллаштириб юбордилар. Чунончи, Косон, Бағдод ва Каттақўрғон туманларида белгиланган муддатдан анча олдин, шу йилнинг ўзидаёқ МТПлар фаолият кўрсата бошлади.

М. ИКРОМОВ: — Шу ўринда республика ҳукумати ва тегишли ташкилотлар машина-трактор паркларининг юқори самара билан ишлашини таъминлаш борасида амалий ёрдам кўрсатаётганликларини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиз. Хусусан, ҳукуматимиз томонидан МТПларни янги техника воситалари билан бутлаш, ёнилғи-мойлаш материаллари ва эҳтиёт қисмларни сотиб олиш ҳамда ходимларга иш ҳақи тўлаш мақсадларига 150 миллион сўмлик айланма маблағ ажратилди. «Ўзқишхўжтаъминоттаъмир» қўмитаси таркибида эса механизациялаштирилган ишлар бошқармаси ташкил этилди. Мазкур бошқарма ходимлари ҳозир туманларда янги-янги МТПларни тузиш, уларни зарур меъёрий ҳужжатлар билан таъминлаш, жойлардаги мутахассисларга услубий ва амалий ёрдам кўрсатиш, кадрлар тайёрлаш, МТП фаолияти натижаларини умумлаштириш ва таҳлил этиш ҳамда шу асосда уларни ғагинда такомиллаштириш юзасидан таклиф ва кўрсатмалар ишлаб чиқиш билан шуғулланмоқдалар.

МУХБИР: — Вазирлар Маҳкамасининг «1995 йилда пахта йиғим-терими мавсумини ўтказишнинг ташкилий-иқтисодий чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига кўра, «Ўзмашсаноат» уюшмасига қарашли Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводида шу йилнинг 1 октябригача 2000 пахта териш машинаси ишлаб чиқариш режалаштирилган, уларни «Ўзқишхўжтаъминоттаъмир» қўмитасининг Жиззах, Сирдарё ва Қашқадарё вилоятлари туманларидаги бўлинмалари балансига қабул қилиш, янгидан ажратилган ва хўжаликларда олдиндан мавжуд бўлган ишга яроқли машиналар базасида ҳар уч вилоятнинг барча туманларида МТП ташкил этиш мўлжалланган эди. Бундан ташқари, Фарғона водийси вилоятларидан Жиззахга 110 та, Сирдарёга 100 та машина ўтказилиши, бу машиналарнинг давлат қўмитаси томонидан қолдиқ қиймат бўйича сотиб олиниши ва янги тузилажак МТПларга бўлиб берилиши кўзда тутилганди. Ушбу тадбирларнинг ижроси ҳақида ҳам тўхтаб ўтсангиз?

М. ИКРОМОВ: — Ҳукуматнинг ана шу қарорига кўра, бу йилги пахта терим мавсумида Жиззах вилояти 910 та, Сирдарё 700 та, Қашқадарё вилояти эса 600 та қўшимча машинага эга бўлди. Бу, албатта, республикамиздаги пахта териш машиналарини таъмирлашга ихтисослаштирилган заводлар ва цехларнинг ишлаб чиқариш қувватидан тўла фойдаланишни таъминлаш, диагностика, техник хизмат кўрсатиш ва тузатиш ишларини бажаришда зарур бўладиган асбоб, қурилма ва ускуналарни керакли миқдорда МТПларга етказиб бериш чора-тадбирларини тезлик билан белгилашни тақозо этади. Негаки, ғалла ўрими мавсумининг якунлари МТПларнинг ишлаб чиқариш самарадорлигини янада ошириш йўлида ҳали ечимини кутаётган муаммолар борлигини кўрсатди. Яъни:

МТП фаолияти натижаларини баҳолашда қўлланиладиган кўрсткичларнинг илмий асосланган тартибини ишлаб чиқиш;

хўжалик (буюртмачи) ва МТП (ижрочи)ларнинг қишлоқ хўжалик ишларини ўз вақтида, сифатли қилиб бажариш йўлида моддий жавобгарликлари ва ўзаро манфаатдорликларини оширадиган ташкилий ва иқтисодий алоқаларнинг мақбул шаклларини такомиллаштириш;

хўжаликлар қўлга киритган даромадда МТПнинг улуши қанча эканлигини аниқлаш ва бу даромадни ўзаро тақсимлашнинг муқобил услубиятини топиш;

хўжаликлар буюртмачи сифатида, МТП эса ижрочи сифатида шартномаларда белгиланган ўз мажбуриятларини аъло даражада бажарганда моддий жиҳатдан рағбатлантириш тизимини яратиш;

ёнилғи-мойлаш материалларига лимитлар ажратишда МТП ларга қишлоқ хўжалик корхоналари сингари имтиёзлар бериш, ўзаро ҳисоб-китобларда қўшимча қиймат солиғини қўлламасликка рухсат этиш, хўжаликлардан МТП штатига қабул қилинган механизатор, муҳандис-техник ходимлар учун илгари қўллаб келинган моддий ва маънавий рағбатлантириш тизимларини сақлаб қолиш ва янгилаб бориш лозим.

Ана шу муаммолар қанчалик тез ҳал этилса, қишлоқ хўжалиги соҳаси ва муҳандислик хизмати ходимлари учун ҳам, таъмирлаш ва машинасозлик корхоналари учун ҳам техника воситаларидан фойдаланишнинг янгича шакли бўлган машина-трактор парклари ўз зиммасидаги вазифаларни, яъни ерларни уруғ қадашга тайёрлаш, экинларга ишлов бериш ва ҳосилни йиғиб-териб олишга доир механизациялашган ишларни оби-тобида амалга оширадилар. Binobarin, бу билан турли шаклдаги хўжаликлар иш фаолияти самарадорлигининг ошишига — деҳқончилик маҳсулотлари етиштириш ҳажмини кўпайтириш, уларнинг сифатини ошириш ва таннархини камайтиришга кўпроқ ҳисса қўшадилар. Дастлабки тажрибалар шундан далолат бермоқда.

Суҳбатни «Халқ сўзи» мухбири
Икром ЎТБОСАРОВ
олиб борди.

Амир Темур қурдирган кошоналар

Лутфулла Убайдуллаев Шаҳрисабздаги тарихий обидаларни консервациялаш ва таъмирлашга йўналтирилган, илмий ишлаб чиқариш корхонасининг ташкил топишида жонкуярлик кўрсатган, то фахрийликка чиққунга қадар ушбу корхонага етакчилик қилган, тарихий обидаларнинг тикланишига катта ҳисса қўшган.

У ўзи туғилиб ўсган гўзал, ҳавоси масуво Шаҳрисабзни севади, унинг тарихини, ота-боболаримиз меросини ардоқлайди. Амир Темур ҳақида сўз кетганда унинг кўзларида ўзгача шуурни, юзларида ўта самимийликни, ғурурни яққол кўрдим, сезиб турдим. Ҳеч бир тарихий манбаларда, адабиётларда учрамайдиган далилларни келтиришидан ана шу далилларни исботлайдиган фикрларидан ҳайратландим. У билан буюк бобомиз таваллудининг 660 йиллиги олдидан Амир Темур томонидан тикланган машҳур Оқсарой қатори, унинг тарихи тўғрисида, халқ орасида юрган ривоятлар ҳақида суҳбатлашдик.

— Афсонавий қаср қай тарзда барпо этилган?

— Қадимда, подшолар ҳар бир эришган ғалабаси ёки валиаҳд шаҳзодаларнинг туғилиши шарафига олий мақом қасрлар, масжиду мадрасалар, хонақолар тиклатганлар. Ана шу анъанага шарқда Амир Темур асос солган.

Оқсарой қасри 1380 йилнинг баҳорида машҳур меъмор Муҳаммад Юсуф Табризий етакчилигида қурила бошланади. Шуниси диққатга сазоворки Амир Темурнинг пири муршиди Мир Саид Бараканинг фатвоси билан қасрнинг дастлабки ғиштини буюк бобомизнинг ўзлари қўйганлар.

Улкан кошона қурилишини бошлашдан олдин жуда катта тайёргарлик ишлари бажарилган. Чунончи, махсус пишиқ ғиштлар ҳозирлаш учун Шаҳрисабзга яқин жойда бир неча хумдонлар барпо этилган. Оғиздан оғизга ўтиб келаётган ривоятларга кўра, хумдонларда фақат янтоқ ёқиб ғишт пиширилган. Пиширилган ғиштнинг сифати қайта-қайта назоратдан ўтказиб борилган. Ғиштнинг тупроғи алоҳида тоза жойлардан олинган, элакда элангандан сўнггина ғишт учун қорилган.

Оқсарой йигирма йил мобайнида қурилган. Самарқанд билан Қашқадарё воҳасини ажратиб турган Туркистон тизма тоғларининг Тахтиқорача довонидан сопол ва қўрғошиндан қўйилган қувурлар орқали Оқсаройнинг тепасидаги мармар ҳовузга сув келтирилган, фавво答лардан тоғ булоқларининг шаффоф сувлари отилиб турган.

Сарой иккита йирик равоқдан иборат бўлиб, 38 метрдан сўнг қубба шаклида бирлаштирилган. Икки аркнинг оралиғи 22,5 метрни ташкил этади. Ўша давр солномаларида ёзилишича Оқсарой дунё подшолари томонидан барпо этилган энг гўзал ва маҳобатли иморатлардан бири бўлган.

Оқсаройнинг икки томонидан айланма йўллар орқали тепага кўтариладиган олтита алоҳида алоҳида зинапоялари бўлган. Ушбу зинапоялар ҳозир ҳам сақланиб қолган. Иморатнинг сирти кошинлар билан қопланган. Кошинлар етти хил маъландан тайёрланган (ҳафти жўш дейилган). Кошинларга тилла сув юритилган. Шуни ҳам айтиш лозимки, иморатга қопланган кошинлар алоҳида хумдонларда пиширилган. Оқсаройнинг икки томонига Қуръони Каримдан олинган суралар битилган. Суралар алоҳида безакли тилло ҳал билан битилган. Худонинг номи битилган муқаддас оятлар ифода этилган кошинларни оловда пиширишни манъ этилгани учун ҳам ушбу сўзларнинг ҳарфлари алоҳида-алоҳида хумдонда тайёрланиб махсус қоришма билан ёпиштирилган. Айрим ёзувлар ҳануз кўзни қамаштирар, дилни қувонтирар даражада жило бериб, аждодларимиз маҳоратидан дарак бериб турибди. Ёзувлар араб алифбосида хати сулуҳ, хати райҳон, куфа усулларида санъаткорона битилган.

Қасрнинг баланд пештоқига: «Куч-қудратимизга шубҳа қилсанг, биз қурдирган иморатларни кўр» деб, ёзиб қўйилган. Бу ҳақда тарихнавис олим Малиҳо Самарқандийнинг Амир Темур тарихига оид асарларида қайд этиб ўтилган.

Бундан йигирма йилча бурун Ўзбекистон Фанлар академиясининг Археология илмий тадқиқот олийгоҳи олимлари томонидан Оқсаройнинг пойдевор қисмида унинг атрофларида қазишмалар олиб борилди. Қазишмалар пойдевор ер сатҳидан уч метр пастдан тикланганлигини кўрсатди. Пойдеворга йирик харсанг тошлар ташланган, унинг устидан қамиш кули ганч билан шувоқ қилинганлиги маълум бўлди.

Амир Темур подшоларни доимо Оқсаройда қабул қилган. Муборак ҳайит кунлари, Наврўз байрамларида мана шу ерда қабул маросимлари ўтказган. Қаср аслида ложувард рангда товланса ҳам оқлик бу ерга ташриф буюрувчилар учун оққўнгиллик рамзи сифатида Оқсарой — деб номланган.

Қаср атрофида Амир Темур яқинларининг истиқомат қилишига мўлжалланган ўзига хос бир неча қаватли уй-жойлар, ички ва ташқи ҳовлилар бўлган. Сарой маҳкамаси девони учун 2-3 қаватли иморатлар жойлаштирилган.

Испания қиролининг Амир Темур саройидаги элчиси Рю Гонзаллес Клавихочалик Оқсарой ҳақида тўлиқ ва мукаммал ёзиб қолдирган тарихчи бўлмаган. У ҳали қаср қурилиб битмаган кезларда Шаҳрисабзга келади ва Оқсаройни дунё маданиятининг энг буюк санъат асарларидан деб баҳолайди.

— Оқсаройни Бухоро хони Абдуллохон вайрон эттган — деган ривоятларга қандай қарайсиз?

— Шуни айтиш зарурки, қадимий ёдгорликларга нисбатан ваҳшиёна муносабат ўтган асрнинг етмишинчи йилларида Самарқанд Чор Россияси томонидан ишғол этилгандан сўнг бошланган. Рус армиясининг офицерлари арзимаган пулга халқнинг қўлидаги тарихий аҳамиятга эга бўлган турли буюм ва китобларни, қимматбаҳо жиҳозларни сотиб олиб, ўз уйларига юборишган. Ғарбдаги йирик музей ва қўриқхоналарга, шахсий осори-атиқа тўпловчиларга пуллашган, кейинчалик ана шу хуруждан мадрасалар хонақо ва масжидлар ҳам омон қолмаган.

Большевиклар ҳокимият тепасига келишгач, минг йиллар давомида маданиятимиз, санъатимиз эришган ютуқлар эскилик сарқити деб эълон қилинди. Ҳам таланди, ҳам харобага айлантириш бошлаб берилди. Тарихий иморатларни бузиш, ғишти кўчирилиб магазин идора ва бошқа совет маҳкамалари барпо эттириш анъанага айланди. Бу ўринда ҳам ўзимиздан чиққан манқуртларга таяниб иш кўрилди. Ўзимизни ўзимизга қарши қўйишдек тарғиботнинг ишонарли усуллари қўлланилди.

Оқсаройни Абдуллохон буздирган деган бўҳтон ҳам ана шу тариқа ўзимизни ўзимизга гижгижлаш мақсадида тўқиб чиқарилган бўлиши эҳтимолдан узоқ эмас.

XVI асрда яшаб, Бухоро давлатини бошқарган Абдуллохон ўнлаб мадраса ва масжидлар қурдирган, кўприклар барпо этган. Каналлар қаздириб, янги ерларга сув чиқаргани тарихдан маълум. Ана шундай маърифатли, қурилишларга ўч инсоннинг Оқсаройни вайрон эттирганига ким ҳам ишонарди. Аввало тарихий жойларни буздириш уёқда турсин, ҳатто бирон синиқ ғиштини олиб кетиш ҳам катта гуноҳ саналган.

Улуғ бобомиз Амир Темур гулларни ниҳоятда яхши кўрган. Бу Оқсарой деворларига битилган ислимий чечакларда ўз исботини топган. Бинонинг ҳар икки аркида тўққиз хил гуллар моҳирона кошинлар ёрдамида тасвирланган.

Оқсарой ярим вайрона ҳолида ҳам аждодларимиз санъатининг нақадар юксак назокат даражасида эканини кўз-кўз қилиб, шарқ эртаклари каби сеҳрли жилоланиб турипти.

— Лутфулла ака, республикамиз Вазирлар Маҳкамасининг «Амир Темур таваллудининг 660 йиллигини нишонлаш тўғрисида»ги қарори соҳибқироннинг ота юрти - у вояга етган Шаҳрисабзда қандай кутиб олинди. Шаҳарда хусусан Амир Темурнинг бош қароргоҳи — Оқсаройда бу санага тайёргарлик борасида қандай ишлар амалга оширилаяпти?

— Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги нишонланиши, темурийлар томонидан барпо этилган қадимий ёдгорликларнинг бир қисми таъмирланиши, тикланиши белгилаб қўйилгани Шаҳрисабз шаҳри, қолаверса, бутун Қашқадарё воҳаси аҳолиси томонидан қадриятларимизнинг қайтиши сифатида кутиб олинди. Сирасини айтганимизда, Президентимиз Ислом Каримов айтганидек, «Тарихи йўқ халқнинг, келажаги йўқ». Худога беадад шукрлар бўлсинким, бизнинг тарихимиз — соҳибқирондек дунёни ададсиз ҳайратларга солган бобомиз борлигидан фахрланамиз. Қалбимиз ифтихор билан лиммо-лим. Улуғларимиз руҳи бизни келажакка етаклайди, улуғвор вазифаларга руҳлантиради. Амир Темур руҳини ёд этганни Аллоҳнинг ўзи қўлласин — деймиз.

Шаҳарни Амир Темурнинг 660 йиллиги юбилейига тайёрлаш, қадимий ёдгорликларни таъмирлаш борасида катта ишлар бажарилмоқда, янги-янги иншоотлар қурилмоқда.

Шуниси диққатга сазоворки Шаҳрисабзнинг ўзида тўртбурчак мусулмон ғишт ишлаб чиқариш йўлга қўйилди, ёдгорликлар сиртини қоплаш учун сирланган кошинлар тайёрланмоқда. Шаҳрисабз қалъасини 130 метрлик қисмини тиклаш, маҳаллий усталаримиз томонидан шаҳардаги «Кунчиқар» ва Самарқанд дарвозаларини қайтадан қуриш, бир неча масжид ва мадрасалар, дорут-тиловат ва дорус-саодат мажмуаларини таъмирлаш Оқсаройнинг нураб боришининг олдини олиш каби юмушлар бажарилиши назарда тутилган.

Шуни ҳам айтиш лозимки, таъмирлаш, ободончилик ишларига кам миқдорда маблағлар ажратилганлиги туфайли қурилиш материалларига танқислик сезилмоқда. Ҳатто, айрим ҳолларда ўзибўларчилик ҳолларига ҳам йўл қўйилаётир.

Шаҳрисабз қалъаси деворининг бир қисмини тиклаш ҳам Вазирлар Маҳкамасининг қарорида назарда тутилган. Афсуски, тикланиши лозим бўлган девор хом ғиштдан кўтарилаяпти. Хом ғишт нам тегиши билан қанддек чўкиб кетиши барчага аён. Яхшилаб пиширтиб урилган пахса девор эса камида 500 йил чидаб беради. Авлодларимиз томонидан бунёд этилган тарихий ёдгорликларни таъмирлаш ва тиклашда қалбакичиликка асло йўл қўйиб бўлмайди. Бу аждодларимиз руҳига беҳурматликдан бошқа нарса эмас.

Шаҳрисабз жаҳон цивилизациясининг бешикларидан бири. Шаҳрисабз — Улуғбек Мирзо, Ботир Мирзо, Навоий каби дунёга танилган хассос алломаларни ўзига мафтун этган шоирларга илҳом бахшида қилган. Ана шундай гўзал ўлкала бажарилаётган ҳар бир катта-кичик юмуш аждодларимиз хотирасига бўлган ҳурмат-эҳтиром эканлигини унутмаслигимиз керак.

Пўлат ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

КАТТА ФУТБОЛ — ЎЗБЕКИСТОНДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

«Пахтакор» марказий стадиони шу куни футбол мухлислари билан лиммо-лим тўлди. Зеро, юртимизга нафақат Африка қитъасининг, балки айни дамда жаҳоннинг энг кучли жамоаларидан бири ҳисобланаётган Нигерия терма командаси ташриф буюрган эди. Футбол мухлислари ушбу жамоанинг АҚШ-94 жаҳон чемпионатида ҳатто бўлғуси финалчи Италия терма командасидан ҳам деярли 90 дақиқа давомида устунлик қилишганини ва сўнгги лаҳзалардагина омад улардан юз ўгирганини яхши хотирлашади. Бундан ташқари нигерияликлар шу йилги қитъа чемпионатида ҳам ғолиб чиқиб, Африка чемпиони бўлишган эди. Ушбу қитъа чемпионатининг бевосита шоҳиди бўлиш учун Тунисга Пеле, Бобби Чарльтон, Мишель Платини, Карлос Билардо, Мишель Идальго каби жаҳон футбол юлдузларининг келиши ҳам Африка футболининг дунё миқёсидаги мавқеи ортиб бораётганидан далолатдир. Қолаверса, Афро-Осиё миллатлари кубоги учрашувида қатнашиш учун пойтахтимизга етиб келган Нигерия терма жамоасининг аксарият ўйинчилари Европанинг кучли клублари сафида тўп сураётганлиги ҳам фикримизнинг исботидир.

Ана шу кучли жамоага қарши Афро-Осиё миллатлари кубогида қитъа шарафини ҳимоя қилишни ОФК (Осиё футбол конфедерацияси) юртимиз терма жамоасига ишонганлиги мамлакатимиз спорти учун олий шарафдир. Буни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири, республика Футбол федерацияси президенти Абдулҳошим Муталов Нигерия ва юртимиз терма жамоалари учрашувидан олдинги табрик сўзида ҳам таъкидлаб ўтди.

Учрашув кутилгандек, юқори савияда ўтди. Футбол термини билан ифодалаганимизда жамоалар майдонда очиқ футбол намойиш этишди, яъни ҳар икки команда омадни кўпроқ рақиб дарвозаси олдидан қидиришга ҳаракат қилишди.

Биринчи бўлимнинг дастлабки дақиқаларида футболчиларимиз чиройли ўйин кўрсатишди. Бироқ кутилмаганда ҳимоячимиз Геннадий Денисов ўз жарима майдони яқинида хатоликка йўл қўйиб, нигерияликларнинг ҳисобни очишига «кўмаклашди». Тўп муаллифи Германиянинг «Кёльн» клубида ўйнаётган Олисех бўлди. Шундан сўнг футболчиларимиз ҳаракатида уюшқоқлик йўқолиб, пала-партишлик кўзга ташлана бошланди. Ҳар икки томонда дарвозани нишонга олиш учун бир қанча қулай имкониятлар туғилсада, ҳисоб биринчи бўлим охиригача ўзгармай қолди.

Иккинчи бўлимда терма жамоамиз ҳужумларида мазмун ва мантиқ кўзга ташланди. Ҳатто баъзи ҳолатларда рақиб ҳимоячилари саросимага ҳам тушиб қолишди. Лекин Денисовнинг алмаштирилиши билан ўнг қанотда ҳимоянинг бўшашганлигидан нигерияликлар унумли фойдаланиб, ҳисобни оширишга муваффақ бўлишди. Тўпни Франциянинг «Монако» клуби ҳужумчиси Виктор Икпеба киритди.

Миржалол Қосимов чамаси 30 метр масофадан «жонли девор» оша тўпни Агу дарвозасига киритгач, стадионда яна жонланиш пайдо бўлди. Футболчиларимиз биринкетин нигерияликлар дарвозаси ёнида хавфли вазиятларни юзага келтира бошлашди. Лекин Назаров, Бозоров, Абдураимов ва Шквирин бир қатор қулай имкониятлардан фойдалана олишмади. Натижада, футболдаги агар сен гол урмасанг, сенга уришади деган ибора яна бир бор тантана қилди. Жамоамизнинг ҳужумга берилиб кетганидан фойдаланишиб, «Яшил бургутлар» учинчи тўпни киритишди. Тўп муаллифи Нвану («Андерлехт»—Бельгия) бўлди. Учрашув тугашига саноқли дақиқалар қолганида Андрей Фёдоров Миржалолнинг бурчакдан узатган тўпини боши билан дарвозага аниқ йўллади. (Дарвоқе, Андрей шу куни ўзининг сўнгги учрашувида қатнашди. У энди икки йил мобайнида расмий учрашувларда, ҳатто Ўзбекистон чемпионатида ҳам футбол майдонига чиқмайди. «Нефтчи»нинг «Елимай» билан учрашувидаги бош ҳакамнинг ахборотидан сўнг ОФК шундай қарорга келди).

Футболчиларимизнинг зўр бериб уринишларига қарамай, сўнгги дақиқаларда ҳисоб ўзгармади. Шундай қилиб Афро-Осиё миллатлари кубоги учун дастлабки учрашувда 2:3 ҳисоби қайд этилди. Такрорий ўйин ноябрь ойида Нигериянинг Лагос шаҳрида ўтказилади. ОФК ишончини оқлаш учун жамоамиз Лагосда икки тўп фарқи билан ғалаба қозониши (2:3 дан юқори ҳисоб бундан мустасно) керак. Биринчи учрашув «Яшил бургутлар» билан тенгматенг курашишга имконият борлигини, фақат ҳимояни мустаҳкамлаш зарурлигини кўрсатди.

Учрашувдан сўнгги матбуот конференциясига Нигерия терма жамоаси вакиллари келишмади. Терма жамоамиз бош мураббийси Александр Иванков эса Қосимов, Лебедев, Абдураимовнинг ўйинидан қониққанлигини, ҳимоядан эса аксинча умуман қониқмаганлигини, келгуси учрашув учун заҳирадан кимларни жалб қилиш мумкинлигини қайд этди. Унинг фикрича Шквириннинг маҳорат даражаси пасайган ва у Нигерия билан учрашувда талаб даражасида ўйин кўрсата олмади.

Миржалол Қосимов учрашувнинг энг яхши ўйинчиси деб топилди ва унга махсус совринлар топширилди. Шунингдек, Аллайсиус Агу энг яхши дарвозабон, Андрей Фёдоров энг яхши ҳимоячи, Сандай Олисех энг яхши ҳужумчи учун таъсис этилган совринлар билан тақдирланишди. Учрашувнинг ҳар бир қатнашчисига ҳам совғалар берилди.

Катта футбол байрамида Президентнинг давлат маслаҳатчилари Т. Алимов, А Азизхўжаев, С Мирсафоев, бош вазир ўринбосарлари С. Саидқосимов, М. Усмонов, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов иштирок этди.

Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН: Беляков, Захаров, Магомедов, Қосимов, Денисов, (Д. Назаров), Шарипов, Маъруфалиев, Бозоров (Лебедев, Мақсудов), Шквирин, Абдураимов, Фёдоров.

НИГЕРИЯ: Агу, Эгуавон, Ипаре, Окафор, Вест, Сиасиа, Мутиу, Орума (Нвану), Икпеба (Оджигве), Амокаши, Олисех.

Ҳакамлар: М. Буджаим (БАА), К. Шанкар (Ҳиндистон), М. Йноят (Эрон).

Ҳисоб: 2:3. (Қосимов, Фёдоров; Олисех, Икпеба, Нвану).

СУРАТЛАРДА: учрашувдан лавҳалар.

А. МАМАДАМИНОВ, А. РИХСИЕВ тасвирлари.

ҲАМШИРАЛАРНИ ЎҚИТИШ ТАКОМИЛЛАШАДИ

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг ташаббуси билан Тошкентда республикада ҳамширалик ишини ривожлантиришга бағишланган семинар-кенгаш ўтказилди. Унда Соғлиқни сақлаш вазирлигининг шу соҳа бўйича мутахассислари, ҳамширалар тайёрловчи тиббиёт билим юртлари директорлари, пойтахт шифохоналарининг бош ҳамширалари иштирок этди.

Анжуманда тиббиёт ўқув юртларида ҳамширалик ишини янада тараққий эттириш мақсадида янги йўналишдаги таълимни ташкил этиш, бу борада хорижий мамлакатлар билан ҳамкорликни ривожлантириш масалалари муҳокама этилди. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти экспертлари — голландиялик Адельхейд Берлинг ва Буюк британиялик Сузен Гуденг тошкентлик ҳамширалар билан тажриба алмашди. Кенгаш қатнашчиларининг фикр-мулоҳазалари ҳисобга олинган ҳолда ҳамширалик ишини ривожлантириш бўйича халқаро миллий дастур лойиҳаси ишлаб чиқилди.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки жамоаси Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Тижорат банкларини назорат қилиш бошқармаси бошлиғи Қиёмиддин Рустамовга оталари

Қаҳҳор РУСТАМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси Иқтисодиёт ва ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш илмий-тадқиқот институти жамоаси институт бўлим мудири, иқтисод фанлари доктори

Мэлс БОБОЖОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига, қариндош-уруғларига чуқур таъзия билдиради.

«Шуъла» савдо уйи қуввати 25, 40, 60, 75, 150, 300, 500 ватт бўлган чўғланма лампа, ЛБ-20, ЛБ-40 люминисценция лампалари, ДРЛ-250, ДРЛ-400 симобли лампаларни таклиф этади. РКУ РСП, ЛПО шамчироқлар, прожектор лампалари, кварцли-галогенли, автомобил ва бошқа лампаларга буюртма қабул қилинади.

Чирчиқ Ш. Ҳайдаров кўчаси, 1. факс: (271) 54089.
Тошкент Ш. Пушкин кўчаси, 59.
Тел: 68-68-24, факс: (3712) 68-67-25.
Самарқанддаги дилер: «Отабек» АТПО, тел: (3662) 35-56-04.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

• МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — А. Йўлдошев.
Навбатчи — Ш. Каримов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0452. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

Босишга топшириш вақти—21.00
Босишга топширилди — 20.45.

1 2 3 4 5 6